

Kapitola 3

Soubory, složky a hledání ve Windows

Soubory a složky jsou základními organizačními jednotkami vašich dat. Souborem jednoduše rozumíme například textový dokument, obrázek či hudební skladbu. Soubor je tedy jakýsi domeček, do něhož uzavřete vaše data.

Soubory se nachází na pevném disku v počítači, kam je uložíte. Například můžete psát dopis ve Wordu, který pak uložíte pod názvem dopis na pevný disk počítače. Tento dokument se po uložení stává souborem.

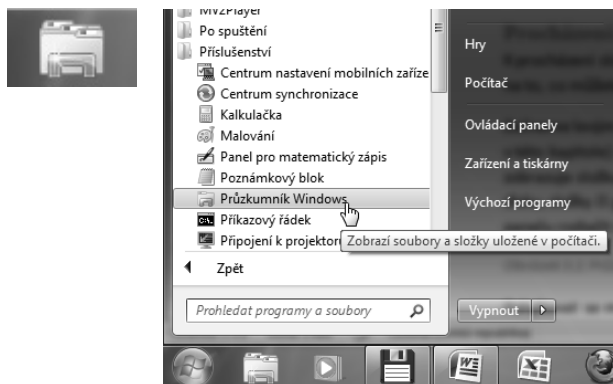
Soubory organizujeme do složek. Složky jsou jakési přihrádky s názvem, který obvykle charakterizuje, jaké soubory ve složce najdeme. Složka se tak může jmenovat například Dokumenty, Obrázky nebo třeba Moje pracovní složka.

Rozdíl mezi složkou a souborem je v tom, že pokud poklepete na složku, tak otevřete složku a vnoříte se do jejího obsahu. Zatímco pokud poklepete na soubor, dáváte pokyn, aby se daný soubor otevřel v příslušném programu. Takže pokud poklepete v Průzkumníkovi Windows na tabulku, otevře se v programu Excel. V čem se vám soubor otevře, poznáte pomocí ikony, v Průzkumníkovi Windows má každý typ souboru svůj vlastní obrázek neboli ikonu.

V této kapitole se podíváme na to, jak zacházet se soubory a složkami. K jejich kopírování, přesouvání a mazání budeme přitom používat jednoduchého souborového manažera, který je součástí Windows – jmenuje se *Průzkumník*. Pomocí něj budeme moci procházet strukturou

složek na disku počítače, discích CD nebo DVD nebo na přenosných flash discích.

Spustit průzkumníka můžete jednoduše přímo z hlavního panelu poklepáním na jeho ikonu. Pokud zde ikona není, najdete průzkumníka v nabídce Start pod příkazem **Všechny programy** → **Příslušenství** → **Průzkumník Windows**.

OBRÁZEK 3.1

Vlevo ikona Průzkumníka na hlavním panelu, vpravo v nabídce Start

Procházení složkami a zobrazení souborů

K procházení složkami a zobrazení souborů využijeme zmíněného Průzkumníka. Podíváme se nejdříve na to, co můžete vidět po jeho spuštění.

Začneme levým panelem, v němž vidíte oblíbené položky, knihovny (dostaneme se k nim později v této kapitole) a stromovou strukturu disků a jejich složek. Tento boční panel světlým šedým pruhem zobrazuje složku, ve které se zrovna nacházíte. Zaměříme se na stromovou strukturu. U každého disku, složky či podsložky najdete malý zobáček. Klepnutím na tento zobáček můžete složku v levém panelu rozbalit nebo sbalit.

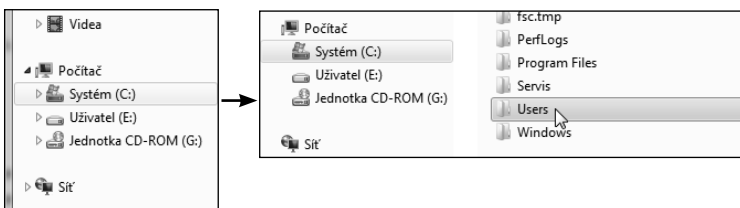
Pohybovat se mezi složkami můžete buď pomocí levého panelu klepnutím na název složky, nebo poklepáním na složku v hlavní části Průzkumníka. Levý panel slouží spíše pro orientaci a rychlý přechod do oblíbených a často používaných složek nebo knihoven. Po spuštění však Průzkumník nabízí pouze vstup do knihoven (o nichž se dozvíte

OBRÁZEK 3.2
Průzkumník po spuštění

dále). Pokud si budete chtít prohlédnout obsah disku, pak je postup následující:

1. Spusíte Průzkumníka.
2. V levém panelu klepněte na disk označený písmenem C.
3. Poklepejte na složku **Users**.

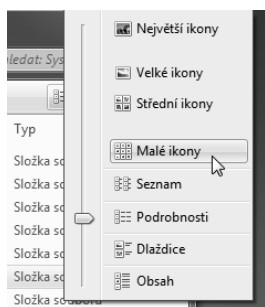
OBRÁZEK 3.3
Pohyb v Průzkumníkovi

Tímto způsobem můžete procházet stromovou strukturu složek do hloubky. Jak se ale dostat zpět? Vlevo nahoře vidíte dvě tlačítka se šipkami. Klepněte na šipku směřující vlevo, určenou pro pohyb zpět.

A vidíte, že jste se dostali ze složky **Users** zpět do tzv. kořenové složky disku C.

Uvnitř složky pak můžete nalézt další složky nebo soubory, nebo obojí. Tyto soubory a i složky, které se zobrazí v hlavní části (většinou jako malé ikony), můžete zobrazit i jiným způsobem (například pouze názvoslovně či většími ikonami). Jak na to?

1. V horním panelu klepněte na tlačítko **Změnit zobrazení**.
2. Průzkumník změní zobrazení souborů a složek. Klepněte několikrát znovu, abyste si prohlédli možné vzhledy. Můžete tak učinit šestkrát, než se zobrazí původní zobrazení.
3. Rozumnější je ovšem klepnout na zobáček vedle tlačítka, které zobrazí nabídku zobrazení a pouhým klepnutím na vybranou nabídku se zobrazení změní.

OBRÁZEK 3.4

Výběr zobrazení souborů a složek

Poznámka: Průzkumník si pamatuje volbu zobrazení v každé složce. Při příštím prohlížení složky tak Průzkumník automaticky zvolí takové zobrazení, které jste použili při poslední návštěvě.

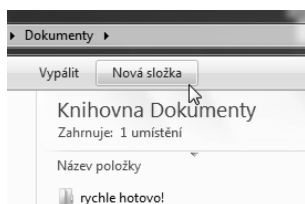
Práce se složkami a soubory

Práce se samostatnými složkami a soubory je jednoduchá. Jednotlivé složky jsou do sebe vnořené a tím vám složky v počítači tvoří stromovou strukturu. Můžete se na to podívat v osobní složce uživatele Windows, již můžete spustit z nabídky Start. V ní najdete složku **Dokumenty**, **Hudba**, **Obrázky**, **Videa**, ale i mnoho dalších.

Vytvoření nové složky

Pro lepší přehlednost v souborech je samozřejmě vhodné vytvořit si složky, do kterých budete vkládat jednotlivé soubory, týkající se stejné záležitosti. Můžete si vytvořit složky s názvem Práce, Škola, Bankovní účet a další. Jednotlivé soubory pak do nich ukládat a vždy hned budete vědět, kde přesně je soubor, který zrovna hledáte. A jak tedy na to?

1. Spusťte Průzkumníka a poklepejte na **Dokumenty**. Případně takto zvolte jinou složku.
2. Zde pak v horní nástrojové liště klepněte na tlačítko **Vytvořit složku**.
3. Složka se vám zobrazí v Průzkumníkovi s modře obarveným textem **Nová složka**.
4. Název složky změníte jednoduše tak, že modrý text vymažete pomocí klávesy **Delete** a napíšete svůj vlastní název.
5. Stiskněte klávesu **Enter** nebo klepněte vedle složky.

OBRÁZEK 3.5

Vytvoření nové složky

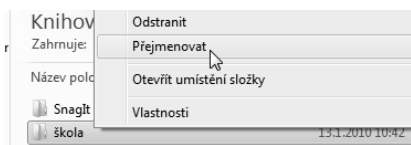
Nyní jste vytvořili svou vlastní složku ve složce Dokumenty (nebo případně v jiné, podle vaší volby).

Přejmenování složek a souborů

Pokud budete chtít kdykoliv složku, nebo soubor přejmenovat, stačí k tomu jednoduchý úkon v Průzkumníkovi. A jak tedy přejmenovat složku či soubor?

1. Na složku či soubor, který chcete přejmenovat, klepněte pravým tlačítkem myši.
2. V místní nabídce příkazů klepněte na příkaz **Přejmenovat**.

3. Nynější název složky nebo souboru se nyní označí modrou barvou a vy jej můžete jednoduše smazat a napsat nový.
4. Pak stiskněte klávesu **Enter**.

OBRÁZEK 3.6

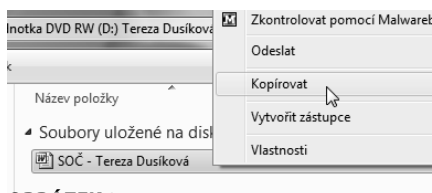
Přejmenování složky

Kopírování souborů a složek

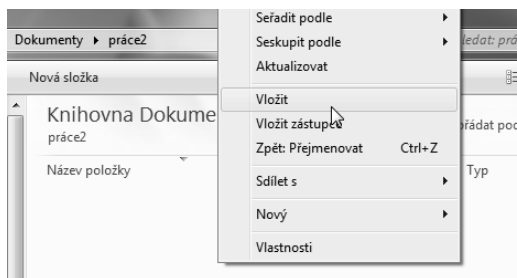
Samozřejmě, složky i soubory lze v Průzkumníkovi také jednoduše kopírovat či přesouvat. A to buď mezi složkami, disky, nebo například z disku CD nebo DVD, či flash disku do počítače. Funguje to samozřejmě i obráceně, tedy kopíí či přenosem do těchto zařízení. Začít můžete s kopírováním. Chcete třeba zkopírovat složku se soubory z disku CD, nebo DVD. Postup je následující:

1. Do mechaniky počítače vložte disk CD nebo DVD.
2. Windows automaticky otevřou dialog **Přehrát automaticky**, v němž klepněte na příkaz **Otevřít složku a zobrazit soubory**.
3. Otevře se Průzkumník se složkou vloženého disku.
4. Na vybraný soubor či složku, které chcete kopírovat, klepnete pravým tlačítkem myši a v místní nabídce klepnete na příkaz **Kopírovat**.
5. V Průzkumníkovi přejdete do složky v počítači, kam chcete soubor zkopírovat.
6. Ve vybrané složce klepnete pravým tlačítkem do prázdného prostoru složky, nikoliv tedy na nějaký soubor, a v místní nabídce klepnete na příkaz **Vložit**.

Takto můžete samozřejmě kopírovat celé složky nebo pouze soubory. Pokud budete kopírovat složky a soubory na disku v počítači, pak začnete pouze tím, že si otevřete Průzkumníka. Tak můžete také postupovat, pokud zavřete dialog **Přehrát automaticky**.

OBRÁZEK 3.7
Kopírování souboru

OBRÁZEK 3.8
Vkládání souboru

Přesouvání souborů a složek

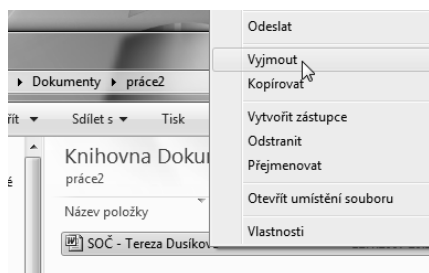
Zkuste si nyní přesouvání souborů, což je v podstatě to samé, ale s tím rozdílem, že po vložení souboru či složky na nové místo se složka nebo dokument v původním umístění (odkud jste je vyjmuli) smažou.

Postupovat budete takto:

1. V Průzkumníkovi najdete soubor nebo složku, kterou chcete přesunout.
2. Na složku (nebo soubor) klepněte pravým tlačítkem myši a v místní nabídce klepněte na příkaz **Vymout**.
3. V Průzkumníkovi přejdete do složky, do níž chcete složku nebo soubor přesunout. V našem případě do složky **Dokumenty**.
4. V cílové složce klepněte pravým tlačítkem, do prázdného místa ve složce a v místní nabídce klepněte na příkaz **Vložit**.

Upozornění: Soubory nelze přesouvat nebo naopak kopírovat na disky CD a DVD. Zápisu na tyto disky říkáme vypalování a v této knize se jím nezabýváme.

OBRÁZEK 3.9
Přesouvání složky

Mazání a Koš

Koš, který se nyní naučíte v počítači používat, se podobá normálnímu domácímu koši na odpadky, jen není fyzicky přítomný, ale zastupuje jej na ploše ikona koše.

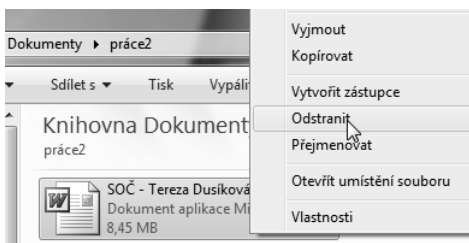
Do koše můžete vyhodit vše, co již v počítači nepotřebujete – zástupce programů, dokumenty či celé složky. Velká výhoda tohoto koše je v tom, že věci vymazané nejsou nadobro pryč. Všechny vyhozené odpadky najdete v koši pod jeho ikonou na ploše a můžete z něj libovolně něco vytáhnout (obnovit). To se hodí zvláště v případě, kdy jste něco vymazali omylem.

Koš je pak třeba samozřejmě jednou za čas vysypat, abyste tak uvolnili místo na disku. Podíváme se na to za chvíli.

Mazání souborů a složek

Soubory, složky, ikony na ploše můžete vymazat jednoduše pouhým přetažením na ikonu koše. Na jakýkoli objekt najedte myší, podržte její levé tlačítko a ikonu přetáhněte na ikonu koše. Tento postup se ovšem hodí pouze pro objekty přímo na ploše. V Průzkumníkovi budete postupovat následovně:

1. Pravým tlačítkem myši klepněte na soubor nebo složku v Průzkumníkovi, které chcete smazat.
2. V místní nabídce klepněte na příkaz **Odstranit**.
3. V otevřeném dialogu klepněte na tlačítko **Ano**, čímž vymazání potvrdíte.

OBRÁZEK 3.10
Mazání nadbytečné složky

tip

Úplně nejrychlejším mazáním je klepnutí na soubor nebo složku, čímž je označíte, a poté provést mazání stisknutím tlačítka **Delete**.

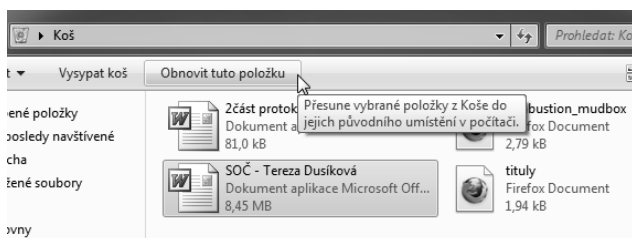
Objekt (soubor nebo složka) se nyní přesunul do koše, ale nezmizel nadobro.

Obnovení souboru či složky z koše

Pokud omylem smažete nějaký dokument či složku, není třeba panikařit, protože jeho smazáním dojde pouze k přesunu to koše. Zde je ještě k dispozici možnost pro obnovení, a to do té chvíle, než koš vysypete.

Pokud chcete soubor či složku obnovit, postupujte takto:

1. Poklepte na ikonu **Koš** na ploše.
2. Otevře se složka Koše s dokumenty a složkami, které jste smazali. Klepnutím označte soubor nebo složku, které chcete obnovit.
3. V liště nad seznamem klepněte na tlačítko **Obnovit tuto položku**.

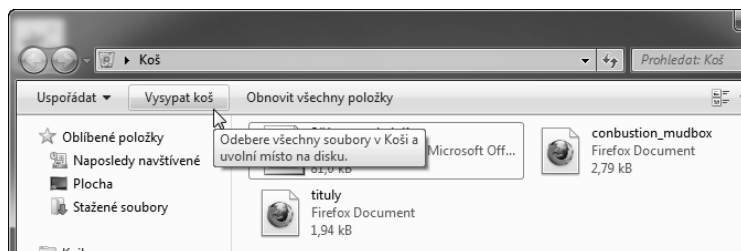
OBRÁZEK 3.11
Obnovení složky z Koše

Vymazaný dokument či složka se vrátí na původní místo, tedy tam, kde byly umístěny před smazáním.

Vysypání koše

Soubory a složky umístěné v koši zabírají místo na disku počítače. Ve velkém množství smazaných souborů a složek se navíc špatně orientuje. Proto, jako doma, je vhodné koš jednou za čas vysypat. Postupujte takto:

1. Poklepejte na ikonu **Koš** na ploše.
2. Otevře se složka Koše, v níž klepněte na liště nad seznamem položek na tlačítko s názvem **Vysypat Koš**.
3. Pro potvrzení klepneme v zobrazeném dialogu na tlačítko **Ano**.

OBRÁZEK 3.12

Vysypání Koše

Jednotlivé položky lze v koši mazat stiskem klávesy **Delete**.

Hledání

Nemůžete v počítači najít soubor, složku nebo program? Kam jen zmišel, kam jsem ho uložil? Nevadí, Windows mají řešení, a tím je vyhledávání.

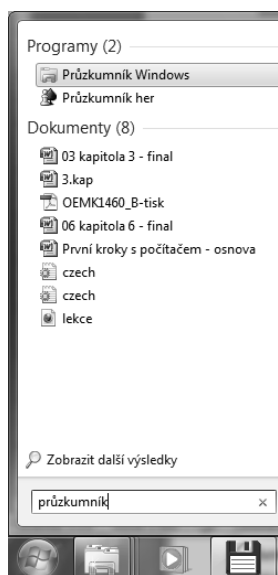
Zapomnětlivá hlava je běžná v normálním životě, ale na rozdíl od něj je hledání v počítači jednodušší a rychlejší. Nemusíte si totiž pamatovat, kam jste hledaný dokument, hudbu, obrázek nebo něco jiného ukládali.

Hledání v nabídce Start

Prostřednictvím nabídky Start můžete hledat nejen dokumenty, hudbu, obrázky, ale i programy. V nabídce Start – v její dolní části – najdete hledací pole. Nejlepším příkladem je ovšem spuštění programu, jehož

ikonu nemáte ani na ploše, ani v hlavním panelu. Víte, že se nachází někde v tom mumraji pod příkazem Všechny programy. Není třeba jej složitě hledat, protože vše obstará hledání:

1. Klepněte na nabídku Start.
2. Do hledacího pole napište název programu, třeba Průzkumník.
3. Ihned, jak píšete, Windows už vlevo nahoře řadí výsledky, takže program vyhledá obvykle už po zadání několika prvních písmen.
4. Ve výsledcích hledání, které Windows rozdělily podle typu souboru, stačí na hledaný soubor, program či složku klepnout myší, aby se spustil nebo otevřel.

OBRÁZEK 3.13
Vyhledávání v nabídce Start

Hledání v okně

Hledání ve Windows je integrované téměř do každého okna. Dobrým příkladem tak může být například hledání v okně Průzkumníka. Pokuste se najít obrázek s názvem **Tulipán**. V počítači byste všichni tento obrázek měli mít, jelikož patří do složky **Ukázky obrázků**. Teď ovšem ještě nevíte, kde tuto složku s obrázkem najít. Postupujte následujícím postupem: